GENERALADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet

DERES REF.:	VÅR REF.:	DATO:
22/371 - EGBA	00032-2/2022/GA/BMW	25.04.2022

HØRINGSSVAR – ENDRINGER I DOMSTOLSTRUKTUR

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat 21. januar 2022 med forslag om endring i domstolstrukturen. Forslaget innebærer å gjeninnføre domstolstrukturen fra før domstolreformen 2021. Høringsfristen er 26. april 2022. Departementet har bedt om høringsinstansenes syn på forslagene. Generaladvokatens høringssvar følger under (vårt saksnummer 2022-00032-2/GA).

Generaladvokaten og krigsadvokatene gir råd til militære sjefer i disiplinærsaker, bistår militære sjefer med tilsynet med utøvelsen av disiplinærmyndigheten i Forsvaret og utfører i den forbindelse legalitetskontroll av alle refselser. I tillegg er generaladvokaten og krigsadvokatene en del av påtalemyndigheten i militære straffesaker. Generaladvokaten fører også oppsyn med at rettergangsordningen (i krigstid) er forberedt ved mobilisering, jf. forskrift om domstolsordningen i saker etter militær straffelov i krigstid (forskrift om militær domstolsordning) § 5.

Generaladvokaten støtter forslaget om å iverksette tiltak for å legge til rette for bedre samarbeid mellom domstoler og for å redusere sårbarheten i mindre domstoler, særlig forslaget om å øke antall embetsdommere i de mindre domstolene. For øvrig bemerker generaladvokaten at det ikke kan utelukkes at det av beredskapshensyn kan være en fordel å ha domstoler som geografisk ligger forholdsvis tett.

I tillegg ønsker generaladvokaten å minne om domstolsbehandlingen av militære straffesaker, jf. straffeprosessloven kapittel 34. I både fred og krig behandles militære straffesaker ved de alminnelige domstoler, jf. straffeprosessloven § 466 første ledd, og de militære straffesakene følger den samme domstolsordning som i borgerlige straffesaker i alle instanser. Under hovedforhandling i *krig* settes imidlertid tingretten med to militære meddommere og lagmannsretten med fire militære meddommere, jf. straffeprosessloven § 466 andre ledd siste setning. Behandlingen i Høyesterett er den samme som i fredstid.

Postadresse:
Postboks 651 Sentrum
0106 OSLO

Kontoradresse:
Karl Johans gate 18 C
0159 OSLO

Telefon: +47 22 70 87 50
Militær telefon: 510 5681
Telefaks: +47 22 41 94 54
E-post: post@generaladvokaten.no
Hjemmeside: www.generaladvokaten.no

Ordningen med militære meddommere innebærer at det skal utarbeides lister over militære meddommere for den enkelte domstol, og det skal settes opp særskilte lister for hver forsvarsgren (Hæren, Luftforsvaret og Sjøforsvaret), jf. straffeprosessloven § 468. Det skal være minst 30 navn for hver forsvarsgren, jf. forskrift om militær domstolsordning § 2 første ledd. Dagens regelverk krever dermed minst 90 navn per domstol. De gjennomførte endringene i domstolstrukturen og eventuelt kommende endringer av rettskretser kan få betydning for hvem som kan/bør stå på de ulike listene.

Videre er det bestemte tingretter, 24 i tallet (altså flere enn dagens 23 tingretter), som i krigstid er utpekt til å behandle saker om overtredelse av militær straffelov, jf. forskrift om militær domstolsordning § 1. Alle tingrettene bortsett fra én har endret navn eller er nedlagt. Bestemmelsen bør derfor oppdateres, uavhengig av om det foretas endringer i domstolstrukturen eller ikke.
Etter dagens regelverk må det dermed utarbeides 90 lister (24 tingretter og 6 lagmannsretter) med totalt 2 700 navn. Etter det generaladvokaten kjenner til er det ingen domstoler som har slike lister.

Dersom det er ønskelig å videreføre ordningen med militære meddommere i militære straffesaker i krigstid, bør regelverket revideres og tilpasses Forsvarets nåværende struktur og organisering. Et slikt arbeid bør koordineres med eventuelle endringer i domstolstrukturen og den militære påtalemyndigheten. Generaladvokaten viser særlig til Forsvarsdepartementets høring (med høringsfrist 6. oktober 2021) om forslag til revisjon av lov om militær disiplinærmyndighet, lov om politimyndighet i forsvaret og påtalemessig behandling av militære straffesaker, hvor det i tråd med straffeprosesslovutvalgets forslag ble foreslått å oppheve ordningen med militære meddommere og heller ved behov oppnevne meddommere med militærfaglig bakgrunn etter straffeprosesslovens generelle regel om fagkyndige meddommere.

Generaladvokaten minner også om beredskapsloven kapittel IV, som inneholder særregler om behandlingen av straffesaker når Norge er i krig, krig truer eller rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare, jf. beredskapsloven § 7. Blant annet kan Kongen bestemme at saker som hører under lagmannsrett, i stedet kan bringes inn for tingrett, jf. beredskapsloven § 10. Bestemmelsen innebærer at anke i saker som er behandlet ved tingretten og anke over vedtakelsen av forelegg, jf. straffeprosessloven § 6, kan bringes inn for tingrett i stedet for lagmannsrett.

Med hilsen

Sigrid Redse Johansen
generaladvokat